

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์
ตำบลไค่นุ่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

Improving the quality of life of rubber farmers Non Samphan Village,
Kai Nun Sub - district, Huai Phueng District, Kalasin Province.

อารีญา เชิดชน, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, ณัฐพงษ์ ราชมี, สุพัทธนา ศรีบุตรดี และวรฉัตร วรวิรรณ

Areeya Cherdchon, Pongsawut Rachjun, Natthapong Rachmee, Suphatthana Sributdee and Worachat Wariwan

คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

Corresponding Author Email : Seat007@outlook.com

Received 20/04/2024 | Revised 24/06/2024 | Accepted 26/06/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม คือ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และ 5) ประชาชน รวมทั้งสิ้น 21 คนแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาประเด็นคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราพบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย โดยชาวเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งหลังจากที่ได้ประกอบอาชีพทำสวนยางพารามักจะเริ่มมีปัญหาด้านสุขภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาการปวดขา ปวดแขน ปวดเอว ปวดหลัง ปวดไปตามร่างกาย อีกทั้งยังรู้สึกเหนื่อยง่ายผิดปกติ 2) ด้านอารมณ์ โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละวันแต่ละปี แต่โดยปกติแล้วเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่างเป็นคนอารมณ์ดี พูดคุยกับเพื่อนบ้านอยู่เป็นประจำ แต่ถ้าหากเกิดสถานการณ์ที่ไม่ดีขึ้นกับสวนยางพารา เช่น โดนลักลอบขโมยก้อนยางพารา ยางพาราน้ำยางไม่ไหลตามที่คาดหวังไว้ ต้นยางพาราไม่เจริญเติบโต ก็จะทำให้เกษตรกรมีอารมณ์ที่ไม่ค่อยดี เกิดความโมโห และคิดหนักเกี่ยวกับผลผลิต 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยก่อนที่จะเริ่มมีการปลูกยางพารา สภาพแวดล้อมต่างๆ ของชาวเกษตรกรนั้นก็จะพื้นที่ที่มีป่าไม้และต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นระยะ ๆ กระจายอยู่ทั่วบริเวณไร่นา แต่พอเกษตรกรเริ่มที่จะทำการปลูกยางพารานั้นก็จะเริ่มมีการตัดต้นไม้ออก 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งมีการเปลี่ยนจากการจ้างคนงานมาเป็นทำงานด้วยตนเอง เนื่องจากราคายางพาราที่ตกต่ำลงและราคาปุ๋ยที่แพงขึ้น จึงส่งผลต่อเกษตรกรโดยตรง 5) ด้านความคิด โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรมีความคิดที่อยากจะปลูกยางพารานั้น มาจากเห็นคนอื่นที่เขาปลูกยางพาราแล้วเขาประสบความสำเร็จ มีเงิน มีทอง มีรถยนต์ ร่ำรวยหลังจากที่เขาทำการปลูกยางพารา อีกทั้ง ยางพารายังได้ผลผลิตตลอดปี

คำสำคัญ: การพัฒนา; คุณภาพชีวิต; เกษตรกร; ยางพารา

Abstract

The objectives of this research are : 1. To study the quality of life of rubber farmers. 2. To analyze problems and obstacles in developing the quality of life of rubber farmers. 3. To suggest ways to solve problems. and obstacles to improving the quality of life of rubber farmers. It is qualitative research (qualitative research) with research tools including in-depth interviews. There were 5 target groups: 1) village headman, 2) village assistant village headman, 3) village committee, 4) rubber farmers, and 5) citizens, totaling 21 people. The information gathered from documents, literature, and interviews was then analyzed in a formative manner. content The results of the study of the issue of quality of life of rubber farmers found that the quality of life of rubber farmers was divided into 6 areas: 1) physical aspect, whereby rubber farmers Have opinions about health After having a career in rubber plantation, they often begin to have more health problems. Whether it's leg pain, arm pain, waist pain, back pain, pain all over the body. They also feel unusually tired. 2) Emotional aspect, depending on the situation each day of the year. But rubber farmers are generally good-humoured people. Talk with neighbors regularly But if there is a bad situation with the rubber plant, for example, a block of rubber is stolen. Rubber latex does not flow as expected The rubber tree is not growing. It will cause farmers to have a bad mood, become angry and think hard about their produce. 3) Physical environment Before starting to grow rubber, various environments For farmers, it is an area with forests and large trees scattered throughout the farm area. But when farmers begin to plant rubber trees, they will start cutting down trees.

Keywords: development; quality of life; farmers; rubber

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศโดยทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนหลายล้านบาท ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิต และมีการส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 และในปัจจุบันประเทศไทยยังคงรองความเป็นผู้นำในการผลิตและส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดของโลก โดยมีปริมาณการผลิต ยางธรรมชาติกว่า 4.2 ล้านตัน ส่งออกยางธรรมชาติกว่า 3.7 ล้านตัน (Rubber Research Institute, 2012 : ระบบออนไลน์)

ในปีพ.ศ. 2557 ทั่วโลกมีพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 72.21 ล้านไร่ ร้อยละ 76.40 เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราในประเทศกลุ่มอาเซียนโดยประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดจำนวน 21.53 ล้านไร่ รองลงมาคือประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งสิ้นจำนวน 18.76 ล้านไร่ (Rubber Research Institute, 2013 : ระบบออนไลน์) โดยภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด จำนวน 13,937,479 ไร่ จังหวัดนครศรีธรรมราชนับเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นลำดับที่ 3 ของพื้นที่

ปลูกยางพาราในภาคใต้ในฤดูกาลปลูกยางพารา ปี พ.ศ. 2558 พบรายงาน การขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกยางพาราทั้งสิ้น จำนวน 111,652 ครัวเรือน (Nakhon Si Thammarat, 2015 : ระบบออนไลน์)

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกยางได้มากที่สุดในโลก มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนี้ประมาณ 1.2 ล้านครัวเรือนและมีผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมยางพาราทั้งระบบกว่า 6 ล้านคน และประเทศไทยยังเป็นประเทศผู้ผลิตยางอันดับ 1 ของโลกที่มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ 34.4 ของโลก ขณะที่อินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนร้อยละ 20.2 และ 9.7 ตามลำดับ และมีอัตราการผลิตเพิ่มร้อยละ 4.9 ต่อปี สูงกว่าอินโดนีเซียที่มีอัตราเพิ่มร้อยละ 1.50 ต่อปี ในขณะที่มาเลเซียมีอัตราการขยายตัวลดลงในปี พ.ศ. 2548 ไทยสามารถผลิตยางได้ 8.85 ล้านตัน ปริมาณการผลิตส่วนใหญ่ประมาณ 2.63 ล้านตันหรือร้อยละ 92 ผลิตเพื่อการส่งออกที่เหลือร้อยละ 8 ใช้ในอุตสาหกรรมในประเทศ การส่งออกในลักษณะสินค้าขั้นปฐม ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้นและอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 148,868 ล้านบาท และมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ยาง ได้แก่ ถุงมือยาง ยางยานพาหนะ ยางยืด ยางรัดของ ซิลยาง ท่อยางและอื่น ๆ คิดเป็นมูลค่า 94,385 ล้านบาท นอกจากนั้นยังมีการส่งออกไม้ยางแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางอีกประมาณปีละ 29,483 ล้านบาท รวมมูลค่าส่งออกปีพ.ศ. 2548 จำนวน 272,736 ล้านบาท (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2551 : ระบบออนไลน์)

บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลไค้่นที่ชาวบ้าน มีอาชีพเป็นเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ หนึ่งในนั้นคือการปลูกยางพารา โดยคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ถือว่าดีมาก และแย่งกันไปในแต่ละปีเกษตรกรชาวสวนยางจะต้องรับมือกับฤดูกาลที่เปลี่ยนไปช่วงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นช่วงหน้าร้อน เกษตรกรชาวสวนยางส่วนมากจะได้น้ำยางในช่วงนี้เพราะช่วงหน้าร้อนต้นยางจะผลัดใบจึงไม่ตึงถ้าจะฝืนกรีดยางต้นยางไม่มีใบไว้ใช้ในการสังเคราะห์แสงทำให้ต้องเคลื่อนย้ายสารอาหารที่เป็นแป้งและน้ำตาล จากใบแก่ไปเก็บไว้ที่ลำต้น และเมื่อต้นยางแตกใบอ่อนอาหารที่ถูกเก็บไว้ที่ลำต้นจะถูกนำไปใช้สร้างใบอ่อนของต้นยาง ส่งผลทำให้ต้นยางเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ทำให้ต้นยางไม่สมบูรณ์ ฉะนั้นจึงไม่สมควรนักถ้าจะกรีดยางในช่วงนี้ นี่จึงทำให้ชาวบ้านเสียรายได้กันในช่วงนี้ค่อนข้างมาก ส่วนประมาณกลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคมจะเป็นช่วงหน้าฝน ในช่วงนี้เกษตรกรชาวสวนยางไม่สามารถกรีดยางได้อยู่แล้วหรืออาจจะกรีดยางได้แต่ก็เป็นส่วนน้อย และประมาณกลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ เป็นฤดูหนาว ในช่วงนี้เป็นช่วงที่ได้น้ำยางดีที่สุดซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางจะได้ผลผลิตจากน้ำยางในช่วงหน้าหนาวค่อนข้างมากทำให้มีรายได้มากขึ้นกว่าฤดูที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่ก็จะมีการจัดการที่ค่อนข้างคล้าย ๆ กัน เช่น ถ้าน้ำยางไม่ไหลหรือได้น้ำยางน้อยก็จะไปหาซื้อยามาทาหน้ายางหรือมีการ ใส่ปุ๋ยเร่งส่วนต่าง ๆ ของต้นยาง ซึ่งการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในหมู่บ้านได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิ เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ราคายางพาราที่ตกต่ำ น้ำยางไม่ไหล เป็นต้น ถ้าเกิดสามารถแก้ไขสิ่งเหล่านี้ได้ไม่มากก็น้อยผู้วิจัยคิดว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราของชาวบ้านบ้านโนนสัมพันธ์ให้ดีขึ้นได้

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ประเด็นปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารารวมถึงประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราภายในหมู่บ้านอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยาย้อย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยาย้อย จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยาย้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

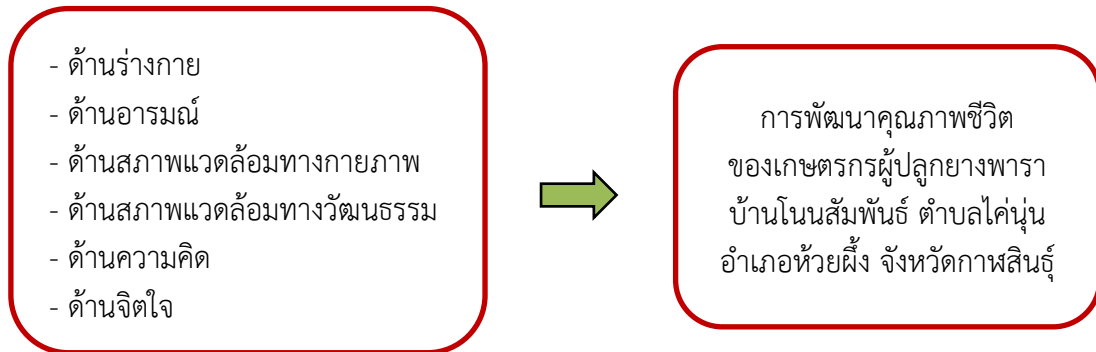
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4) ประชาชน และ 5) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คัดเลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 4) ประชาชน จำนวน 5 คน และ 5) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน
3. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 3.1 ประเด็นคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
 - 3.2 ประเด็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
 - 3.3 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาและตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ
6. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย
กรอบการวิเคราะห์วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยาย้อย จังหวัดกาฬสินธุ์” โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค่นุ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค่นุ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเด็นด้านร่างกาย พบว่า โดยชาวเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่างมองว่าสุขภาพร่างกายหลังจากที่ได้ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นต้นมาเริ่มมีปัญหาด้านสุขภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาการปวดขา ปวดแขน ปวดเอว ปวดหลัง ปวดไปตามร่างกาย อีกทั้งยังทำให้รู้สึกเหนื่อยง่ายผิดปกติ

ประเด็นด้านอารมณ์ พบว่า โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละวันแต่ละปี แต่โดยปกติแล้วเกษตรกร ผู้ปลูกยางพาราต่างเป็นคนอารมณ์ดี พูดคุยกับเพื่อนบ้านอยู่เป็นประจำ แต่ถ้าหากเกิดสถานการณ์ที่ไม่ดีขึ้นกับสวนยางพารา อย่างเช่น โดนลักลอบขโมยก้อนยางพารา ยางพาราน้ำยางไม่ไหลตามที่คาดหวังไว้ ต้นยางพารา ไม่เจริญเติบโต ก็จะทำให้เกษตรกรมีอารมณ์ที่ไม่ค่อยดี เกิดความโมโห และคิดหนักกลัวผลผลิตนั้นได้ไม่มาก

ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า โดยก่อนที่จะเริ่มมีการปลูกยางพารา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชาวเกษตรกรนั้นก็จะเป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้และต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นระยะๆ กระจายอยู่ทั่วบริเวณไร่นา แต่พอเกษตรกรเริ่มที่จะทำการปลูกยางพารานั้น ก็จะเริ่มมีการตัดต้นไม้ออก เพราะทำให้เกิดขวางทางเดินที่เกษตรกรไว้ใช้กรีดยางพาราและดูแลยางพาราจึงเป็นสาเหตุที่ต้องตัดต้นไม้

ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม พบว่า ซึ่งมีการเปลี่ยนจากการจ้างคนมาทำงาน พอได้ทำสวนยางพาราจึงเปลี่ยนเป็นมาทำงานด้วยตนเองหรือทำเฉพาะภายในครอบครัวเนื่องจากการทำสวนยางพารา มีอุปสรรคในเรื่องของราคายางพาราที่ต่ำลงและราคาปุ๋ยที่แพงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อตัวเกษตรกรเพราะไม่มีเงินส่วนนั้นไปจ้างคนอื่นมาดูแล จึงเป็นสาเหตุที่ต้องเปลี่ยนมาดูแลด้วยตัวเองแทนการจ้างคน

ประเด็นด้านความคิด พบว่า โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรมีความคิดที่อยากจะปลูกยางพารานั้น มาจากเห็นคนอื่นที่เขาปลูกยางพาราแล้วเขาประสบความสำเร็จมีเงิน มีทอง มีรถขับ ร่ำรวยหลังจากที่เขาทำการปลูกยางพารา อีกทั้งยางพารายังได้ผลผลิตตลอดทั้งปี จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกลอยลางได้อย่างมีทำให้เกษตรกรเปลี่ยนไปปลูกยางพารา

ประเด็นด้านจิตใจ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ต่างมีจิตใจไม่ค่อยดี เนื่องจากกลัวผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เสียไป เพราะการปลูกยางพาราในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายตั้งแต่ ค่าพันธุ์ยางพารา ค่าปุ๋ย ค่าปลูก ซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรวิตกกังวลทำให้สภาพจิตใจไม่ค่อยดี

2. ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเด็นด้านร่างกาย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในเรื่องของอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย อาทิ อาการปวดแขน ปวดขา ปวดเอว ปวดหลัง เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของสายตาที่ไม่ค่อยดี เพราะด้วยอายุที่มากขึ้นจึงทำให้สายตาพร่ามัวไปตามกาลเวลา

ประเด็นด้านอารมณ์ พบว่า ในตอนที่ราคายางพาราทกต่ำ เกษตรกรมักจะมีอารมณ์โมโหและมีความรู้สึกหงุดหงิดร่วมด้วย เพราะการที่ราคายางพาราทกลงจากเมื่อก่อนเป็นเท่าตัวนั้นก็จะหมายความว่ารายได้ที่เกษตรกรจะได้ก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย แต่ตัวเกษตรกรก็จะมีวิธีคิดที่ว่าไม่ไปก็ไม่ได้ช่วยทำอะไรมันดีขึ้นจากที่เป็นอยู่

ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเวลาที่เกษตรกรต้องไปกรีดยางพาราในตอนกลางคืน เกษตรกรมักจะพบสัตว์มีพิษอยู่ตามถ้ำยงหรือตามทางเดิน เช่น ตะขาบ แมงป่อง งู เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังพบคนที่เสพยาเสพติดวนเวียนอยู่ตามสวนยางพาราของเกษตรกรเป็นประจำ นั่นจึงทำให้เกษตรกรเกิดความกังวลเป็นอย่างมาก

ประเด็นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม พบว่า ก่อนที่เกษตรกรจะตัดสินใจมาปลูกยางพารานั้นไม่ได้มีปัญหาอะไรกับคนรอบข้าง เป็นการตัดสินใจที่เห็นดีเห็นงามด้วยกันทั้งหมด สวนยางพาราของเกษตรกรบางท่านก็มีอยู่ก่อนแล้วเนื่องจากพ่อและแม่หรือผู้เฒ่าผู้แก่ปลูกไว้เมื่อนานมาแล้ว แต่เชื่อว่าจะไม่มีปัญหาเลย ปัญหาของเกษตรกรมักจะเป็นเรื่องของกองทุนที่ใช้ทุนไปค่อนข้างมาก อีกทั้งเกษตรกรบางท่านก็ไม่ได้เข้าร่วมโครงการที่ทางสภ. มาประกันราคาให้ จึงถือได้ว่าในส่วนนี้เป็นปัญหาอยู่พอสมควร

ประเด็นด้านความคิด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านความคิดของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารานั้น เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าปัญหาหลัก ๆ เลยก็คือเรื่องของราคาปุ๋ยที่แพงจนเกินไป จึงทำให้เกษตรกรไม่มีเงินทุนไปซื้อปุ๋ยเพื่อมาบำรุงต้นยางพาราเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีเรื่องของราคายางพาราที่ตกลงค่อนข้างจากเมื่อก่อน จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าราคาปุ๋ยมีการตั้งราคาที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ราคายางพารากลับตกลงค่อนข้างมากเช่นกัน ซึ่งพอเป็นเช่นนี้จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลงจากการนำเงินไปซื้อปุ๋ยมาเพิ่มผลผลิตให้กับยางพารา

ประเด็นด้านจิตใจ พบว่า ในยามที่เกิดพิบัติขึ้นแล้วต้นยางพาราเสียหาย เกษตรกรจะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก นอกจากความเสียใจก็เป็นความรู้สึกเสียใจเพราะการที่จะปลูกยางพาราให้โตขึ้นมาได้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนัก นอกจากนี้เวลาที่ภัยพิบัติเกิดขึ้นเกษตรกรจะรู้สึกหวาดกลัว พะว้าพะวงไปเสียทุกอย่างกลัวว่าบ้านเรือนจะได้รับความเสียหายหรือไม่ หรือต้นยางพาราจะได้รับความเสียหายมากน้อยเพียงใด

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเด็นด้านร่างกาย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำแนะนำของคุณหมอในการดูแลสุขภาพร่างกายในด้านอาหารการกิน ซึ่งเกษตรกรมีการรับประทานอาหารจำพวกผัก ปลา ผลไม้

ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายพร้อมทั้งการนอนพักผ่อนให้เพียงพอในแต่ละวัน ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน และมีการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวันเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมากกว่าเดิม

ประเด็นด้านอารมณ์ พบว่า เกษตรกรใช้วิธีการฟังเพลง ฟังธรรมะ ออกไปพบปะกับเพื่อนฝูง และพูดคุยกับคนในครอบครัวเพื่อผ่อนคลายสมอง อีกทั้งยังนอนพักผ่อนให้เพียงพอในแต่ละวันพร้อมทั้งทานอาหารที่มีประโยชน์ ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถพัฒนาด้านอารมณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราให้มีอารมณ์ที่ดีได้

ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกยางพาราเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความกังวลเกี่ยวกับรายได้จากการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ที่อาจได้ผลผลิตแค่ปีละครั้ง ซึ่งเกษตรกรมีวิธีการ คือ ถ้าต้นทุนแพงก็เข้าร่วมกับโครงการ ที่ทางรัฐบาลจัดขึ้น และถ้าพืชชนิดอื่นให้ผลผลิตต่อก็เปลี่ยนมาปลูกยางพาราแทนการปลูกพืชชนิดนั้น ๆ

ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีการพัฒนาวัฒนธรรมด้านการปลูกยางพาราจากเดิมที่จ้างคนงานมาดูแลเปลี่ยนเป็นการดูแลเองทั้งหมดกับครอบครัวแทน เพราะการที่เกษตรกรดูแลสวนยางพาราเองจะมีความละเอียดในการดูแลมากกว่าการจ้างคนอื่น อีกทั้งยังประหยัดงบประมาณมากกว่าการจ้างคนงานมาดูแล เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่หมดไปกับการซื้อปุ๋ยที่มีราคาแพงขึ้นและราคายางพาราที่ลดต่ำลงกว่าเมื่อก่อน จึงทำให้เกษตรกรมีการพัฒนาวัฒนธรรมด้านการปลูกยางพารา

ประเด็นด้านความคิด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแนวทางด้านความคิดเรื่องของการดูแลพัฒนาสวนยางพาราให้ดีขึ้น ด้านการปลูกยางพาราก่อนที่จะทำการปลูกเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับยางพาราไม่เจริญเติบโต ซึ่งจะส่งผลเสียต่อผลผลิตที่ได้ไม่ค่อยดีนัก เกษตรกรจะมีการใส่ปุ๋ยตามเกณฑ์ที่ทาง สกย. กำหนดเพื่อให้ได้ผลผลิต ที่ดี นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องหมั่นพรวนดิน ในช่วงแรกที่เริ่มปลูกยางพารา

ประเด็นด้านจิตใจ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ต่างใช้หลักการยอมรับความเป็นจริง การยอมรับปัญหาที่เจอเพื่อนำปัญหาเหล่านั้นมาเป็นบทเรียนในการพัฒนาตัวเองเพื่อให้ก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ซึ่งจะต้องมีคนคอยให้กำลังใจเพื่อไม่ให้เขาคิดว่าสู้อยู่เพียงลำพัง ซึ่งก็คือกำลังใจจากคนในครอบครัวซึ่งจะทำให้จิตใจมีความแข็งแกร่งไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เจอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค่นุ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้คือ

1. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค่นุ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านร่างกาย กล่าวคือ ชาวเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่างมองว่า สุขภาพร่างกายหลังจากที่ได้ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นต้นมาเริ่มมีปัญหาด้านสุขภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาการปวดขา ปวดแขน ปวดเอว ปวดหลัง ปวดไปตามร่างกายและยังทำให้รู้สึกเหนื่อยง่ายผิดปกติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ power Bpllinger and whoqol group (2002) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนจะต้องประเมินได้ทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมและสิ่งที่เป็นรูปธรรมเพื่อยืนยันเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต ทางด้านร่างกาย คือ บุคคลจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อันเป็นผลตอบสนองมาจากปัจจัยพื้นฐาน

ด้านอารมณ์ กล่าวคือ โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละวันแต่ละปี แต่โดยปกติแล้วเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่างเป็นคนอารมณ์ดี พุดคุย กับเพื่อนบ้านอยู่เป็นประจำ แต่ถ้าหากเกิดสถานการณ์ที่ไม่ดีขึ้นกับสวนยางพารา อย่างเช่น โดนลักลอบขโมยก้อนยางพารา ยางพาราน้ำยางไม่ไหลตามที่คาดหวังไว้ ต้นยางพาราไม่เจริญเติบโต ก็จะทำให้เกษตรกรมีอารมณ์ที่ไม่ค่อยดี เกิดความโมโห และคิดหนักกลัวผลผลิตนั้นได้ไม่มากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิพนธ์ คันธเสรี (2525: 1) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ ของบุคคลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตมนุษย์ไว้หมด ถ้าสภาพความเป็นอยู่ดังกล่าวของบุคคลไม่ดีไม่น่าพอใจก็แสดงว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นต่ำกว่าการคาดหมาย

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กล่าวคือ โดยก่อนที่จะเริ่มมีการปลูกยางพาราสภาพแวดล้อมต่างๆ ของชาวเกษตรกรนั้นก็จะพื้นที่ที่มีป่าไม้และต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นระยะ ๆ กระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณไร่นา แต่พอเกษตรกรเริ่มที่จะทำการปลูกยางพารานั้น ก็จะเริ่มมีการตัดต้นไม้ออก เพราะทำให้เกิดขวางทางเดินที่เกษตรกรไว้ใช้กรีดยางพารา และดูแลยางพาราจึงเป็นสาเหตุที่ต้องตัดต้นไม้ออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุหลาบ สัตนสังจธรรม (2535) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาด และเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ และการคมนาคมที่สะดวก

ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ซึ่งมีการเปลี่ยนจากการจ้างคนมาทำงาน พอได้ทำสวนยางพาราจึงเปลี่ยนเป็นมาทำงานด้วยตนเองหรือทำเฉพาะภายในครอบครัวเนื่องจากการทำสวนยางพารามีอุปสรรคในเรื่องของราคายางพาราที่ต่ำลงและราคาปุ๋ยที่แพงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อตัวเกษตรกรเพราะไม่มีเงินส่วนนั้นไปจ้างคนอื่นมาดูแล จึงเป็นสาเหตุที่ต้องเปลี่ยนมาดูแลด้วยตัวเองแทนการจ้างคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุหลาบ สัตนสังจธรรม (2535) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสในการศึกษา การประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในร่างกายชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและเสมอภาค มีความเห็นอกเห็นใจกันและมีความนิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนา

ด้านความคิด กล่าวคือ โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรมีความคิดที่อยากจะปลูกยางพารานั้นมาจากเห็นคนอื่นที่เขาปลูกยางพาราแล้วเขาประสบความสำเร็จมีเงิน มีทอง มีรถขับ ร่ำรวยหลังจากที่เขาทำการปลูกยางพารา อีกทั้งยางพารายังได้ผลผลิตตลอดทั้งปี จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกอยากได้ อยากมีทำให้เกษตรกรเปลี่ยนไปปลูกยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุหลาบ สัตนสังจธรรม (2535) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกชีวิตและชุมชน การศึกษา การเป็นที่ยอมรับของชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตนเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

ด้านจิตใจ กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ต่างมีจิตใจไม่ค่อยดี เนื่องจากกลัวผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เสียไป เพราะการปลูกยางพาราในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายตั้งแต่ ค่าพันธุ์ยางพารา ค่าปุ๋ย ค่าปลูก ซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรวิตกกังวลทำให้สภาพจิตใจไม่ค่อยดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ power Bpllinger and whoqol group (2002) ด้านจิตใจ (psychological domain) คือ การรับรู้ทางสภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความคิด การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านร่างกาย กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในเรื่องของอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย อาทิ อาการปวดแขน ปวดขา ปวดเอว ปวดหลัง เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของสายตาที่ไม่ค่อยดี เพราะด้วยอายุที่มากขึ้นจึงทำให้สายตาพร่ามัวไปตามกาลเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คอนโด (1978) ที่กล่าวไว้ว่า มาตรฐานความเป็นอยู่ทางร่างกาย ประกอบด้วย อาหารหรือโภชนาการ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียน โรงพยาบาล การสันทนาการ เป็นต้น

ด้านอารมณ์ กล่าวคือ ในตอนที่ราคายางพาราลดต่ำ เกษตรกรมักจะมีอารมณ์โมโหและมีความรู้สึกหงุดหงิดร่วมด้วย เพราะการที่ราคายางพาราลดลงจากเมื่อก่อนเป็นเท่าตัวนั้นก็หมายความว่ารายได้ที่เกษตรกรจะได้ ก็จะลดน้อยลงลงตามไปด้วย แต่ตัวเกษตรกรก็จะมีวิธีคิดที่ว่าโมโหไปก็ไม่ได้ช่วยทำให้อะไรมันดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุหลาบ รัตนสังจธรรม (2535) ที่กล่าวไว้ว่า ด้านอารมณ์ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและชุมชน ความรัก และความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กล่าวคือ อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเวลาที่เกษตรกร ต้องไปกรีดยางพาราในตอนกลางคืน เกษตรกรมักจะพบสัตว์มีพิษอยู่ตามถ้ำยางหรือตามทางเดิน เช่น ตะขาบ แมงป่อง งู เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังพบคนที่เสพยาเสพติดวนเวียนอยู่ตามสวนยางพาราของเกษตรกรเป็นประจำ นั้นจึงทำให้เกษตรกรเกิดความกังวลเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ escap (1990) ที่กล่าวไว้ว่า ความมั่นคงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานในการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ก่อนที่เกษตรกรจะตัดสินใจมาปลูกยางพารานั้นไม่ได้มีปัญหาอะไรกับครอบครัว เป็นการตัดสินใจที่เห็นดีเห็นงามด้วยกันทั้งหมด สวนยางพาราของเกษตรกรบางท่านก็มีอยู่ก่อนแล้วเนื่องจากพ่อกับแม่ หรือผู้เฒ่าผู้แก่ปลูกไว้เมื่อนานมาแล้ว แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่มีปัญหาเลย ปัญหาของเกษตรกรมักจะเป็นเรื่องของต้นทุนที่ใช้ทุนไปค่อนข้างเยอะ อีกทั้งเกษตรกรบางท่านก็ไม่ได้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมาประกันราคาให้ จึงถือได้ว่าในส่วนนี้เป็นปัญหาอยู่พอสมควรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชาร์มา (1975) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งเป็นด้านปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ การได้รับการศึกษา การมีงานทำ บริการด้านการแพทย์ สาธารณสุข สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ความปลอดภัยในการคมนาคมขนส่ง อีสุระเสรีภาพ การพักผ่อนหย่อนใจ โอกาสพัฒนาตนเอง

ด้านความคิด กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคด้านความคิดของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารานั้น เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าปัญหาหลักๆ เลยก็คือเรื่องของราคาที่แพงจนเกินไปจนทำให้เกษตรกรไม่มีเงินทุนไปซื้อเพื่อมาบำรุงต้นยางพาราเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีเรื่องของราคายางพาราที่ตกลงค่อนข้างจากเมื่อก่อน จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าราคาปุ๋ยมีการตั้งราคาที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ราคายางพารากลับตกลงค่อนข้างมากเช่นกัน ซึ่งพอเป็นเช่นนี้จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลงจากการนำเงินไปซื้อปุ๋ยมาเพิ่มผลผลิตให้กับยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคอนโด (1978) ที่กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกนึกคิด ประกอบด้วยการมีอิสระต่อความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อของตน

ด้านจิตใจ กล่าวคือ ในยามที่เกิดพิบัติขึ้นแล้วต้นยางพาราเสียหาย เกษตรกรจะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมากนอกจากความเสียใจก็เป็นความรู้สึกเสียตายเพราะการที่จะปลูกลูกยางพาราให้โตขึ้นมาได้ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก นอกจากนี้เวลาที่มียกยิบัติเกิดขึ้นเกษตรกรจะรู้สึกหวาดกลัว พะว้าพะวงไปเสียทุกอย่างกลัวว่าบ้านเรือนจะได้รับความเสียหายหรือไม่ หรือต้นยางพาราจะได้รับความเสียหายมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี และเสรี พงษ์พิศ (2531) ที่กล่าวไว้ว่า ด้านจิตใจ มีเครื่องชี้วัด คือ การมีเสรีภาพจากการบีบคั้น จากกิเลสตัณหาในใจตนเอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

ด้านร่างกายของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำแนะนำของคุณหมอ ในการดูแลสุขภาพร่างกายในด้านอาหารการกิน ซึ่งเกษตรกรมีการรับประทานอาหารจำพวกผัก ปลา ผลไม้ ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายพร้อมทั้งการนอนพักผ่อนให้เพียงพอในแต่ละวัน ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน และมีการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวันเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมากกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสนธยา พลศรี (2547: 5 - 6) ที่กล่าวไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสมอันเป็น การเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้านไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่า ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบซึ่งเป็นลักษณะตามความหมายทางด้านการพัฒนาบริหารศาสตร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการ และคิดค้นวิธีการในการที่จะพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วจะไม่ใช่การพัฒนาแม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

ด้านอารมณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรใช้วิธีการฟังเพลง ฟังธรรมะ ออกไปพบปะ กับเพื่อนฝูงและพูดคุยกับคนในครอบครัวเพื่อผ่อนคลายสมอง อีกทั้งยังนอนพักผ่อนให้เพียงพอในแต่ละวันพร้อมทั้งทานอาหารที่มีประโยชน์ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถพัฒนาด้านอารมณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราให้มีอารมณ์ที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮาแลนด์ (1992) ที่กล่าวไว้ว่า เราสามารถแสวงหาปัจจัยและบริการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมไปถึง สุขภาพ ความคิด อารมณ์ สิทธิ ความยุติธรรมทางกฎหมาย ระดับการศึกษาของคนทุกวัย และปราศจากมลภาวะจากสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตยังเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยที่ดี โอกาสในการพักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว รวมทั้งสามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ดี

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา มีปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกยางพาราเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความกังวลเกี่ยวกับรายได้จากการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่อาจได้ผลผลิตแค่ปีละครั้ง ซึ่งเกษตรกรมีวิธีการ คือ ถ้าต้นทุนแพงก็เข้าร่วมกับโครงการที่ทางรัฐบาลจัดขึ้นและถ้าพืชชนิดอื่นให้ ผลผลิตต่อปีก็เปลี่ยนมาปลูกยางพาราแทนการปลูกพืชชนิดนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย มั่นคงในชีวิต รับรู้ได้ว่าอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ คมนาคมสะดวก การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่ได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมนันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีการพัฒนาวัฒนธรรมด้านการปลูกยางพาราจากเดิมที่จ้างคนงานมาดูแลเปลี่ยนเป็นการดูแลเองทั้งหมดกับครอบครัวแทน เพราะการที่เกษตรกรดูแลสวนยางพาราเองจะมีความละเอียดในการดูแลมากกว่าการจ้างคนอื่น อีกทั้งยังประหยัดงบประมาณมากกว่าการจ้างคนงานมาดูแล เนื่องจากค่าใช้จ่ายทั้งหมดไปกับการซื้อปุ๋ยที่มีราคาแพงขึ้นและราคายางพาราที่ลดต่ำลงกว่าเมื่อก่อน จึงทำให้เกษตรกรมีการพัฒนาวัฒนธรรมด้านการปลูกยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2540: 12) ที่กล่าวไว้ว่า การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่งๆ องค์ประกอบของความเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมอย่างน้อยก็จำเป็นมีอาหารที่เพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม มีสุขภาพกาย และจิตใจดี ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับการบริการพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประกอบการดำรงชีพออย่างยุติธรรม

ด้านความคิดของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีแนวทางด้านความคิดเรื่องของการดูแลพัฒนาสวนยางพาราให้ดีขึ้น ด้านการปลูกยางพาราก่อนที่จะทำการปลูกเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับยางพาราไม่เจริญเติบโต ซึ่งจะส่งผลเสียต่อผลผลิตที่ได้ไม่ค่อยดีนัก เกษตรกรจะมีการใส่ปุ๋ยตามเกณฑ์ที่ทางสวกกำหนดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องหมั่นพรวนดินในช่วงแรกที่เริ่มปลูกยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอาซี ซามา (1975: 9 - 11 อ้างถึงใน วิฑูรย์ เดโซ, 2541: 11) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่าคุณภาพชีวิตเป็นความคิดรวบยอดที่สลับซับซ้อน (complex) ที่是一切ความพึงพอใจอันเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและในด้านสังคมทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค

ด้านจิตใจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ต่างใช้หลักการยอมรับความเป็นจริง การยอมรับปัญหาที่เจอเพื่อนำปัญหาเหล่านั้นมาเป็นบทเรียนในการพัฒนาตัวเองเพื่อให้ก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้ ซึ่งจะต้องมีคนคอยให้กำลังใจเพื่อไม่ให้เขาคิดว่าสู้อยู่เพียงลำพัง ซึ่งก็คือกำลังใจจากคนในครอบครัวซึ่งจะทำให้จิตใจมีความแข็งแกร่งไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เจอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาเจิม สุวโจ และคณะ (2541: 174 - 175) ที่กล่าวไว้ว่า การมีสุขภาพจิต และมีระดับความคิดด้านจิตวิญญาณที่มั่นคงหนักแน่น ไม่ตกอยู่ในความหว้าเหว่หวาดกลัวทางจิตใจ เพราะมนุษย์ที่เติบโตทางเศรษฐกิจก็มีความหว้าเหว่ทางจิตใจมากขึ้นจึงต้องมุ่งแสวงหาหลักทศธรรมเชื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลโค่นูน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้เขียนมีข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค่นุ่น
อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

- ด้านร่างกาย
- ด้านอารมณ์
- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- ด้านความคิด
- ด้านจิตใจ

ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

- ด้านร่างกาย
- ด้านอารมณ์
- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- ด้านความคิด
- ด้านจิตใจ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

- ด้านร่างกาย
- ด้านอารมณ์
- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- ด้านความคิด
- ด้านจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรมีการจัดอบรมเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชาวเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโนนสัมพันธ์ ตำบลไค้โนน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาของเจ้าแกสวนยางพารา

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาหรือผลกระทบของการปลูกยางพารา

เอกสารอ้างอิง

กุหลาบ รัตนสังธรรม และคณะ. (2535). การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในวิธีดำเนินงาน วางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานในระดับหมู่บ้าน. มหาวิทยาลัยบูรพา.

คู่มือการปลูกยางพารา. (2555). คู่มือที่ 16 การปลูกยางพารา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มูฟเม้นท์ เจน ทรี จำกัด.

เขาวนิ คำโฮม. (2545). ผลการดำเนินงานโครงการปลดโซ่ตรวนผู้ป่วยจิตเวชจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2545. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข : การประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปี 2545 สุขภาพจิตกับยาเสพติด.

จิตยา สุวรรณะขม. (2527). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ณัฐพล ชันช้อย. (2527). แนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศและการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร.

นิรันดร์ จงวุฒิเศวตย์. (2534). ทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท. ในเอกสารการสอนชุดวิชา คหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิรันดร์ จงวุฒิเศวตย์และพูนศิริ วัจนะภูมิ. (2534). ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2533). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. ในเอกสารการสอนชุดวิชา การแนะแนวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิพนธ์ คันทะเสรี. (2525). มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสตรีเอนติศึกษา.

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2530). ประโยชน์สูงสุดของชีวิตนี้. กรุงเทพฯ.

พระมหาเจิม สุวโจ และคณะ. (2541). ทบบาทของพระสงฆ์ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์.

ระวี ภาวิไล. (2523). คุณภาพชีวิตจดหมายข่าวสภาวะแวดล้อม. สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิรัช เตียงหงษากุล. (2529). *หลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิฑูรย์ เดโซ. (2541). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจ : กรณีศึกษาข้าราชการตำรวจภูธรที่ปฏิบัติราชการในจังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). *คุณภาพชีวิตและค่านิยมของสังคมไทย*. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2525). *สังคมไทยแนวทางการวิจัยและพัฒนา*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนทรี โคมิน. (2522). *ผลกระทบของการพัฒนาในแง่มุมมองของจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : พัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.